

**VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS
(Bendrauniversitetinis dalykas)**

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001), Odontologija (M 002), Farmacija (M 003), Visuomenės sveikata (M 004); Slauga (M 005)			
	Humanitariniai mokslai (H 000): Etnologija (H 006)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Biomedicinos Mokslų Institutas Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedra			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Kultūrinė antropologija ir medicina 6 kreditai (162 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	1	2	1	2
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	<p>Pranešimo pristatymas ir vertinimas: pranešimas tema, derinama su koordinuojančiais dėstytojais (doktorantas turi pristatyti naujausias mokslines publikacijas, susijusias su atitinkama tema).</p> <p>Pranešimo vertinimo kriterijai (minimalus įskaitomas balas – 5):</p> <p>a) pateiktos medžiagos aktualumas, naujumas ir atitikimas pasirinktai temai (2 balai);</p> <p>b) bendra pranešimo struktūra ir apimtis, aiškus žinių pateikimas, argumentacija, glaustumas ir konkretumas (2 balai);</p> <p>c) apibendrinimas, išvadų pristatymas ir pagrindimas (1 balas);</p> <p>d) probleminių klausimų iškėlimas, apžvelgtų žinių taikymo savo disertaciniame darbe pateikimas (3 balai);</p> <p>e) vaizdinių priemonių organizavimas, gebėjimas dalyvauti diskusijoje, klausimų valdymas, oratoriniai gebėjimai (2 balai).</p>			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
<p>Ligų diagnostika, terapija bei prevencija yra kultūrinis/socialinis aktas, reikalaujantis iš mediko platesnio žinių spektro (pvz., paciento bendruomeninio/individualaus elgesio normų, religinių kanonų ir pan. išmanymo). Šis tarpdisciplininis, bet tuo pačiu metu pernelyg neišplėstas ir aiškiai koncentruotas kursas yra orientuotas į kultūrinius bei socialinius medicinos aspektus. Jame yra siekiama: supažindinti su kultūrinių ir socialinių medicinos studijų ištakomis; apžvelgti pagrindinius šios srities teorinius bei metodologinius bruožus, atskleisti sudėtingą kultūrinių, socialinių ir biologinių veiksnių sąveiką pasekmė; "sveikatos", "ligos" ir "negalios" sąvokų raidą istoriniu aspektu ir jų įvairove įvairiose kultūrose.</p>				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p>Kultūrinė medicinos antropologija: objektas, pagrindinės sąvokos. Kultūriniai ir socialiniai žmonių sveikatos ir medicinų sistemų tyrimai: problema, objektas, sąvokos, tyrimo būdai įvertinant ligą, negalią bei jų biologinį ir kultūrinį kontekstą. Medicinos santykis su gretimomis mokslų</p>				

šakomis: medicinos, etnologijos, kultūrinės antropologijos ir sociologijos santykio problema. Antropologinė amžiaus kaip biologinių procesų ir socialinės aplinkos sąveikos išraiška. Kultūros antropologinis vaikystės kontekstas: vaikystės koncepcijos antropologijoje. Paauglyslės, brandos, senatvės koncepcijos; jų biologiniai, psichologiniai ir socialiniai komponentai. Medicininė antropologija ir bioetika: gyvenimo krizių institucionalizacija; sociokultūrinis gimimo, senatvės, mirties suvokimas lyginamuoju ir diachroniniu aspektais (medžiotojų-rinkėjų, ankstyvųjų žemdirbių, ankstyvosios urbanizacijos, industrinėse visuomenėse). Mirties samprata: kultūrinė, istorinė ir visuomeninė įvairovė. Naujųjų biotechnologijų antropologija. Ligų etiologijos ir klasifikacijos modeliai: kultūrinė, istorinė ir visuomeninė įvairovė. Kūno suvokimas: kultūrinė ir visuomeninė įvairovė. Sveikatos, grožio ir higienos suvokimas: kultūrinė, istorinė ir visuomeninė įvairovė. Mitybos antropologija. Šiuolaikinės mokslinės medicinos ištakos ir gimimas. Alternatyvioji ir papildančioji medicina, jos apraiškos ir vieta šiuolaikinėje visuomenėje. Kritisnė šiuolaikinės medicinos paradigma. Alternatyvi medicina Lietuvoje: tyrimų apžvalga ir analizė.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Allen, John S. (2012). *The Omnivorous Mind: Our Evolving Relationship with Food*. Harvard University Press.
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/detail.action?docID=3301098>
2. Ariés, P. (1993) *Mirties supratimas Vakarų kultūros istorijoje*. Baltos lankos.
3. Gluckman, P., Beedle, A., Buklijas, T., Low, F., Hanson, M. (2016). *Principles of Evolutionary Medicine*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.17226/9838>
4. Institute of Medicine. (2001). *Health and Behavior: The Interplay of Biological, Behavioral, and Societal Influences*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/9838>.
5. Llewellyn, C., Ayers, S., McManus, C., Newman, S., Petrie, K., Revenson, T., & Weinman, J. (Eds.). (2019). *Cambridge Handbook of Psychology, Health and Medicine* (3rd ed., Cambridge Handbooks in Psychology). Cambridge: Cambridge University Press.
doi:10.1017/9781316783269
6. Pollard, T. (2008). *Western Diseases: An Evolutionary Perspective* (Cambridge Studies in Biological and Evolutionary Anthropology). Cambridge: Cambridge University Press.
doi:10.1017/CBO9780511841118
7. Society for Medical Anthropology: <http://www.medanthro.net/>
8. Stinson S., Bogin B., O'Rourke D.H. (eds.) (2012) *Human biology: an evolutionary and biocultural perspective*. John Wiley & Sons, Inc.
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=693178>

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI
1. <u>Dalyką koordinuojantis dėstytojas</u> : Rimantas Jankauskas (prof. dr. HP)
2. Žydrūnė Miliauskienė (doc .dr.)
PATVIRTINTA:
Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje 2022 m. birželio mėn. 15 d.
Tarybos pirmininkė prof. Janina Tutkuvienė